

Biznesa augstskolas Turība

GODA BALVA

Brīvība. Uzņēmība. Kompetence.

Imants Lancmanis

Biznesa augstskola Turība
GODA DOKTORS

Biznesa augstskolas Turība Goda doktora nosaukums piešķirts mākslas vēsturniekam, gleznotājam, Trīs zvaigžņu ordeņa kavalierim, ilggadējam Rundāles pils muzeja direktoram Imantam Lancmanim.

Ikvienam bija iespēja aplūkot Jūsu mākslas darbus Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā personālizstādē “Imanta Lancmaņa māksla”. Ar kādām sajūtām šobrīd raugāties uz aizvadīto izstādi?

Man šī izstāde līdzinās uzkāpšanai kalnā, tā ir kā panorāma vērot savu dzīvi, jo man nav bijis lemts nodarboties ar glezniecību kā citiem amata brāļiem, jo pusi gadsimtu pavadīju, gleznojot zagšus. 13 gadus mācījos glezniecību un tad, atnākot uz Rundāles pili, ar darbiem upurējos tai. Pamazām, laika gaitā, sāku kaut ko gleznot un, kad devos pensijā, varēju pilnībā atdoties glezniecībai. Mani darbi bija izstādīti Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā, un tas man bija milzīgs pagodinājums. Arī neizsakāms prieks, ka šis pusgadsimts nav atdots tikai Rundāles pili, bet arī kalpoja kā iespēja man caur saviem gleznojumiem parādīt savas domas par karu, revolūciju un daudz ko citu. Patiesībā, katrs tur var saskatīt kaut ko citu un izprast to savādāk.

Vēlos gleznot, kad uznāk luste un mūza, tā teikt, dzīvot vieglā izlaidībā, kādu man sava mūža laikā nav nācies vēl pabaudīt.

Vai Jums ir jau padomā kādas jaunas ieceres mākslas jomā nākamajiem darbiem?

Tā tiešām ir. Lai arī dažos manos darbos ir atspoguļotas konkrētas situācijas un notikumi, neuzskatu, ka māksliniekam tas būtu jādara obligāti, jo temats ir svarīgs, taču man svarīgāk ir, lai ikviens, kurš aplūko manus darbus, saprot manas sajūtas un attieksmi pret gleznā attēloto. Jaunajam darbam ar nosaukumu "Arkādija" būs vairāk dzīvespriecīgs noskaņojums ar pozitīvām emocijām, kurā tiks attēlotas balerīnas un to pasakainais uzvedums no manas izstādes noslēguma daļas. Negribu nedz sasteigt, nedz forsēt radīt nākamos darbus, kā tas bijis līdz šim ar izstādi, bet tagad gan vairāk vēlos, lai atklāsme un kompozīcija veidojas pati - dabiski, un darbu pabeigt tikai tad, kad esmu apmierināts ar tā vēstījumu un jūtu, ka esmu savu stāstāmo izklāstījis gleznā pilnīgi. Vēlos gleznot, kad uznāk luste un mūza, tā teikt, dzīvot vieglā izlaidībā, kādu man sava mūža laikā nav nācies vēl pabaudīt.

Kas ir Jūsu dzinulis darboties, nepalikt dīkstāvē?

Tā ir gluži kā dāvana. Šī pils... Laime ir tajā, ka spēju atrast sevī spēku mesties tajā ar pilnu atdevi. Lai arī dzīve spieda darboties dažādās sfērās un ieņemt amatus citur, tikai pēc šiem 60 gadiem atnāca atklāsme, ka esmu tur, kur man ir jābūt, un esmu daļa no šī objekta – no šīs "guļošās princeses", ko mēs saucam par Rundāles pili.

Dažādu apstākļu dēļ ir nācies cilvēkus iedvesmot, pavirzīt un visādi citādi likt mainīt un pārdomāt viņu uzskatus un domas.

Karš Ukrainā izcēlis priekšplānā brīvības nozīmi.

Vai, Jūsprāt, mēs kā sabiedrība šobrīd spējam novērtēt brīvības vērtību un vai spēsim tās nozīmi saglabāt arī nākotnē?

Kopumā esmu ideālists un optimists, taču ļoti labi zinu, ka pat viscēlākās revolūcijas ļoti ātri ir atslīdējušas atpakaļ, tie bieži vien ir bijuši biznesmeņi, politiķi, kas pārņēmuši

varu, un tā ir bijusi vilšanās. Tomēr katra revolūcija, katra jaunā brīvība ir bijis solis uz priekšu un kāpiens uz augšu. Protams, mūsu pavadītie gadi saucamajā *verdžībā* ir krietni atturējušas būt tādā līmenī kā, piemēram, Holande vai Somija, taču, neskatoties uz to, ir jānovērtē šī brīvība. Un ar mūsu tautiešu čaklumu un apdāvinātību turpināsies virzība.

Latvieši ir neizsakāmi apdāvināti, sīksti un dzīvelīgi.

Kāda ir vēstures vai mākslas nozīme Latvijas brīvības stiprināšanā?

Kultūra jau beigās ir tā, kas veido identitāti, un pēc tās arī atpazīst katru tautu un tās devumu pasaulei, taču daudzi pat neaizdomājas par tādām lietām kā dainas, kas rāda augstus morālos ideālus, latviešu etnogrāfija, kā arī par citām kultūras iezīmēm, kuras definē gadu simtiem lolotas un mantotas tradīcijas no ģimenes ģimenē. Lai arī daudzi uzskata, ka latviešu tauta ir skaudīga un maziska, uzskatu, ka latvieši ir neizsakāmi apdāvināti, sīksti un *dzīvelīgi*, ņemot vērā to, ko tautiešiem nācās pārciest cauri dažādiem gadsimtiem. Tautieši tomēr saglabāja savu etnisko piederību un identitāti, un to varam redzēt itin visur - sākot no dainām un dziesmām līdz skaistajiem rakstiem un izšuvumiem tautas tērpos, kas kalpo kā vīzija nākotnei un kā atmiņa par gadsimtiem veidoto.

Pieminot Rundāles pili, nešaubīgi, nāk prātā Jūsu vārds. Daudzus gadus esat ieguldījis zināšanu, laika, enerģijas, lai pils atdzimtu par mūsu kultūrvēsturisko pērli.

Cik Jums pašam ir viegli vai tieši pretēji - būt tik cieši "saaugušam" ar pili?

Tā nu bijis iekārtots, ka pirms 60 gadiem mani ceļi tika savesti ar Rundāles pili, un šo laiku gaitā mēs abi esam gan uzauguši, gan saauguši, jo ikkatra detaļa pils sienās un interjerā man ir kaut ko pastāstījusi un papildinājusi manu zināšanu krājumu. Savukārt es ar savu vīziju papildināju pils telpas ar skaistām franču rokoko stila mēbelēm, dažādu Holandes un citu mākslinieku

gleznām, kā arī veicu izpēti, kāda tā bijusi iepriekš, lai atdzīvinātu tās agrāko dvēseli mūsdienu acīm.

Pārtinot savu dzīves gājumu, par ko Jums ir vislielākais gandarījums?

No 1960. gadu sākuma, kad sākām darboties, Rundāles pils kļuva par gluži kā Latvijas vēstures pieminekļu un mākslas glabātuvu vai tādu kā depo, jo padomju laikos daudzas baznīcas bija pamestas, ar neaizslēgtām durvīm. Tā mēs dabūjām no kolhoza mašīnu un devāmies no baznīcas uz baznīcu, un sākām demontēt visu, kas šķita unikāls un saglabājams turpmākajām paaudzēm - sākot no gleznām un beidzot ar sarkofāgiem - tas nāca ne no baznīcām, bet no jaucamajām muižu ēkām. Saglabāt un glabāt to, ko varbūt nevajadzētu, piešķīra manam darbam vērtību un mudināja darboties.

Jūs pieklusināti iemiesojat līderību un viedumu. Bez skaļiem vārdiem un tribīnes. Jūsos gribas ieklausīties. Kur mūsdienās atrast līderi?

Līderība nozīmē cilvēkā esošu vēlēšanos kaut ko vadīt, bet manī tas nekad nav bijis, neesmu šis tips, taču dažādu apstākļu dēļ ir nācies cilvēkus iedvesmot, pavirzīt un visādi citādi likt mainīt un pārdomāt viņu uzskatus un domas. Nekad neesmu pat domājis iestāties politikā, lai arī zinu, kā politikā panākt sev vēlamu rezultātu un pasniegt sevi augstās sabiedrības aprindās.

Vai redzat jauniešos potenciālu veidot Latviju par labklājīgu valsti?

Protams, tas viss ir mūsu gēnos, ko nododam paaudžu paaudzēs, bet tās ir vairāk kā pavēles un rīkojumi, tādēļ jaunieši kā personības nenasniedz savu pilno potenciālu, jo izglītības sistēmā nav ietverta pietiekami daudz un visaptveroša kultūra, kā arī māksla, kas rosina jauniešus domāt ārpus rāmjiem. Mūsdienās cilvēkiem, ļaujoties uz viedierīcēm, ļoti maz tiek uzņemta informācija kaut kur citur, tādēļ tas padara jaunieši salīdzinoši nezinošu jebkādā sfērā, jo viņš informāciju ir atradis pāris sekunžu

laikā, taču nav to iemācījies un nevar pilnībā spriest par to. Ir vajadzīgs fiziskais un garīgais rūdījums ikvienam jauniešim.

Cilvēkiem, īpaši jauniešiem, ir jāattīsta pašcieņa un godīgums, korupcijas nicinājums, es tieši to vēlos uzsvērt - jāvirzās uz augstāku mērķu sasniegšanu, lai ikviens varētu sevi definēt kā bagātu, izglītotu un visaptverošu personību.

Vai varat salīdzināt sevi - toreizējo studentu Imantu, ar mūsdienu jauniešiem? Kas jums atšķirīgs un kopīgs?

Kad biju students, man nācās pavadīt vairākas stundas dienā bibliotēkā, pārrakstot dažādas vācbaltiešu vēstures grāmatas par muižām, baznīcām un heraldiku, lai tā informācija, ko esmu ne tikai izlasījis, bet arī uzrakstījis, glabātos manā galvā arī pēc 20 vai 50 gadiem, jo pat tagad varu brīvi runāt par šīm tēmām. Mūsdienu studentam nav nojausma par to, kā tas ir - ilgi un cītīgi apgūt kādu priekšmetu vai arodu, jo ir pieraduši, ka visu nepieciešamo var atrast pāris sekunžu laikā internetā un aizmirst to tikpat ātri.

Ko Jūs dotu kā ceļa maizi līdz jauniešiem viņu karjeras ceļā?

Cilvēkiem, īpaši jauniešiem, ir jāattīsta pašcieņa un godīgums, korupcijas nicinājums, es tieši to vēlos uzsvērt - jāvirzās uz augstāku mērķu sasniegšanu, lai ikviens varētu sevi definēt kā bagātu, izglītotu un visaptverošu personību. Nav arī jākaunas, ja cilvēks savu bagātību ir nopelnījis ar zināšanām un izkoptu talantu, kuru gadu gaitā ar intensīvu darbu ir attīstījis.

Jaunieši nenasniedz savu pilno potenciālu, jo izglītības sistēmā nav ietverta pietiekami daudz un visaptveroša kultūra, kā arī māksla, kas rosina jauniešus domāt ārpus rāmjiem.

Krāšņi mūzikas svētki ir Vivaldi gadalaiki Rundāles pilī.

Ja Jums būtu iespēja izvēlēties būt par kādu gadalaiku, kurš tas būtu?

Vienmēr esmu jūsmojis par četriem gadalaikiem un ka varu tos izbaudīt visa gada garumā. Taču, ja man tomēr jānosliecas, tad tas būtu rudens ar sava veida noteiktu melanholiju par vasaras beigām. Līdzīgi kā pavasarī ir pirmie saules stari pēc bargā aukstuma, arī cilvēka dzīve, ko arī agrāk vai vēlāk atņem. Ir skaists pats process, un šī pāreja no gaišā uz tumšo un atkal no tumšā uz gaišo.

Dzīvojam trokšņainā pasaulē, bet sevi vislabāk, šķiet, var sadzirdēt klusumā. Vai Jums patīk klusums? Un par ko Jūs klusumā domājat?

Es mīlu klusumu, esmu viens no tiem cilvēkiem, kas nekad neklausās radio vai mūziku tikai fona pēc, bet gan klausos ar domu noskaņoties. Taču gadījumos, ja kāds mūzikas motīvs varmācīgi un nepārtraukti atskaņojas galvā vairāku dienu laikā, tad tikai ar kādu īpaši sarežģītu klasiskās mūzikas skaņdarbu varu to pakāpeniski "izspiest no galvas".

Mākslinieka otai ir savs rokraksts, cilvēkam ir savs rokraksts. Bet kāds ir Imanta Lancmaņa dzīves rokraksts?

Vienmēr esmu kaut kādā mērā jāvies notikumiem un sakrītībām iespēju robežās un, uzskatot, ka cilvēka liktenis lielā mērā ir predestinēts, cenšos izvēlēties labo un pareizo variantu situācijā. Esmu optimists, to nevar noliegt, un ticu, ka viss notiek tā, kā tam būtu jānotiek, tādēļ cenšos vienmēr izvēlēties lēmumu, kas mani pozicionēs pozitīvi, tā ir mana tieksme uz pareizību. Nav manī avantūras gara, nedodos lielos ceļojumos un piedzīvojumos, neatradīnos no sev tuvām lietām un palieku patiess sev.

Ja Jums būtu jānoformulē savas dzīves virsraksts, kāds tas būtu?

Nekad neesmu mācējis izdomāt nosaukumus un virsrakstus, bieži vien lūdzu tos izdomāt kādam citam. Citi mākslinieki bieži sāk ar virsrakstu un tad veido kompozīciju, atsavinot domas no tā. Man jāatzīstas, lielākai daļai manu darbus nosaukumus piešķīra vai nu mana sieva, mana māsa vai kāds cits tuvs cilvēks, kas ieraudzījis manu darbu pirmoreiz. [Tu](#)

